

Latin Amerika'daki Çin Halk Cumhuriyeti Varlığı ve Amerikan Hegemonyasına Etkileri

Metin AKSOY¹, Hakan MORÇİÇEK²

Özet

21. yüzyılda, Çin'in yükselişi ve bu doğrultuda ABD-Çin rekabeti bir tartışma konusu olmuştur. Çin'in genelde uluslararası politikada özel de ise ekonomik alandaki yükselişine ek olarak, Latin Amerika bölgesindeki varlığında da artış görülmüş ve taraflar arasındaki rekabet ABD'nin arka bahçesi olarak zikredilen Latin Amerika bölgesine de yansımıştır. Bu çalışmanın amacı Latin Amerika'daki Çin varlığının bölgedeki ABD hegemonyasına yönelik etkilerini irdelemektir. Bunun için Çin'in bölgedeki varlığı sert ve yumuşak güç kavramları üzerinden analiz edilmiş ve Çin'in bölgede gücünü nasıl kullandığı ve bunun bölgeyi nasıl etkilediği incelenmiştir. Çin'in ekonomik açıdan ABD'ye bölgede ciddi bir rakip olduğu ve ABD hegemonyasını aşındırdığı ancak askerî açıdan bir tehdit oluşturmadığı; yumuşak güç konusunda ise potansiyeline rağmen demokratik değerler, kültürel taşıyıcılar ve Çin menşeli firmalara ilişkin ekolojik sorunlar gibi çeşitli nedenlerden dolayı bölge bazında ABD'nin gerisinde kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ABD-Çin Rekabeti, Latin Amerika, Çin'in Yükselişi, ABD Hegemonyası

Jel Kodu:

The Presence of the People's Republic of China in Latin America and Its Implications for American Hegemony

Abstract

In the 21st century, the rise of China and the US-China rivalry have been a subject of discussion. In addition to China's rise in international politics in general and in the economic field in particular, China's presence in the Latin American region has also been observed to increase, and the rivalry between the sides has been echoed in the Latin American region, which is considered the backyard of the US. The aim of this study is to analyze the effects of the Chinese presence in Latin America on US hegemony in the region. For this purpose, China's presence in the region is analyzed through the concepts of hard and soft power, and how China uses its power in the region and how this affects the region is examined. It is concluded that China is a serious competitor to the US in the region in terms of economic power and erodes US hegemony but does not pose a military threat; in terms of soft power, despite its potential, it lags behind the US in the region due to various reasons such as democratic values, cultural carriers, and ecological problems related to Chinese firms.

Key Words: US-China Rivalry, Latin America, China's Rise, US Hegemony

Jel Codes:

ATIF ÖNERİSİ (APA): Aksoy, M., Morçicek, H. (2024). Latin Amerika'daki Çin Halk Cumhuriyeti varlığı ve amerikan hegemonyasına etkileri. *İzmir İktisat Dergisi*. 39(2). 318-336. Doi: 10.24988/ije.1345024

¹ Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Selçuklu / Konya, Türkiye
EMAIL: metin.aksoy@selcuk.edu.tr **ORCID:** 0000-0002-3118-6739

² Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Fatih / İstanbul, Türkiye
EMAIL: hakanmorcicek@istanbul.edu.tr **ORCID:** 0000-0001-5346-9177

1. GİRİŞ

Soğuk Savaş sonrası dönemde hegemon bir güç görünümünü sergileyen Amerika Birleşik Devletleri (ABD), ayakta kalan tek kutup olarak dünya politikasını şekillendirmeye çalışmış (Best ve diğerleri, 2020: 526-529) ve dünya jandarmalığı rolünü üstlenmiştir. Ancak, ABD'nin liderliğini yaptığı bu yeni düzen doların eski gücünü kaybetmesi, Körfez Savaşları (Çoban, 2022: 170), Balkanlardaki savaşlar ve Irak işgali ile sarsılmış ve ABD'nin liderliği sorgulanmaya başlamıştır (Erşen, 2020: 62-68). Soğuk Savaşın galibi ABD bahsi geçen gelişmelerle meşgul olurken, Devlet Başkanı Deng Xiaoping döneminden itibaren uygulanan ekonomik reformlar sayesinde Çin Halk Cumhuriyeti, yeni milenyuma ekonomik açıdan iddialı bir aktör olarak girmiştir (Vural ve Aydın, 2019: 182-183). Pekin, ekonomik gelişimine paralel olarak uluslararası siyasetteki yerini ve etkisini de günden güne artırmıştır. Özellikle 2012 yılında Xi Jinping'in iktidara gelişiyle Deng döneminin pasif dış politikası terk edilmiş ve uluslararası siyasette aktif rol alan bir Çin ortaya çıkmıştır (Demir, 2018: 275).

ABD liderliğinin sarsıldığı ve Çin'in yükselişte olduğu 2000 yılı sonrası dönemde, Çin, yükselişinin barışçıl olacağını ve asla hegemonya tesis etme peşinde koşmayacağını ilan etse de (Glaser ve Medeiros, 2007:294) ABD-Çin rekabeti ve yükselen Çin'in uluslararası sistemde nasıl hareket edeceği dikkat çeken bir konu olmuştur. Bu çerçevede, Çin ve ABD arasındaki "Yeni Soğuk Savaş" olgusundan bahseden (Demir, 2019: 3; Abrams, 2022) ve tam aksini iddia ederek ikinci bir Soğuk Savaşın yaşanmadığını dillendiren çalışmalar yapılmıştır (Oğuzlu, 2021). Çin'in revizyonist olmadığını (Huiyun, 2009: 313-334) ve barışçıl yükselişin mümkün olduğunu belirten araştırmacılar karşısında barışçıl yükselişe kuşkuyla yaklaşanlar yer almıştır (Buzan, 2010: 7-35). ABD-Çin rekabetine yönelik tartışmalarda bilhassa bir coğrafi bölge kendine has özellikleri ile ayrı bir önem arz etmektedir. Bu bölge, 1823 yılında ilan edilen Monroe Doktrini ile ABD'nin "arka bahçesi" haline gelen Latin Amerika³ bölgesidir (Akgemci, 2020: 53-56; Avcı, 2017: 423). Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin (SSCB) feshi ile bölgedeki güç mücadelesi denkleminde SSCB'nin yerini Çin almıştır (Demir, 2019: 1). Çin, Amerikan hegemonyasının böylesine hissedildiği bir coğrafyaya Soğuk Savaş zamanında da ilgi göstermiş olsa da 21. yüzyılda bölgedeki varlığında gözle görülür bir dönüşüm yaşanmıştır (Çoban, 2022: 183-184).

İşte bu çalışma, 21. yüzyıldaki ABD ve Çin eksenindeki rekabet tartışmalarından yola çıkarak, Latin Amerika'daki Çin varlığını sorunsallaştırmaktadır. Bu çerçevede, çalışma, Latin Amerika bölgesindeki Çin varlığının ABD ve hegemonyasına yönelik yarattığı etkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Bu ana soruya ek olarak, çalışma içerisinde Çin'in bölgede gücünü nasıl kullandığı, Çin'in Latin Amerika bölgesindeki varlığının bölgeyi nasıl etkilediği ve Çin'in bölgedeki varlığının ABD'ye kıyasla ne durumda olduğu gibi alt sorulara da cevap verilmesi hedeflenmektedir. Çin'in bölgedeki varlığı incelenirken, sert ve yumuşak güç çerçevesinde analiz yapılmıştır. Bunun nedeni uluslararası ilişkilerde istenilen sonuçların sadece sert güç mantığı çerçevesinde ödül ve zorlama ile değil aynı zamanda yumuşak güç mantığı ile ikna, cazibe ve diğerlerinin tercihlerini şekillendirme ile de mümkün olduğunun kabul edilmesidir. Bahsi geçen alt sorular ve kullanılan yöntem ile bölgedeki Çin varlığının ABD'ye yönelik etkileri, Latin Amerika'nın ABD-Çin rekabetindeki yeri ve gelecekte bu bölge üzerinde iki taraf arasında ne tür ihtilafların oluşabileceğinin açığa çıkarılması ve böylece literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Çalışma kendini 2000 yılı sonrası dönem ile sınırlandırmaktadır; çünkü ABD-Çin rekabetinin yoğunlaştığı ve aynı zamanda Çin'in Latin Amerika bölgesindeki varlığının artışa geçtiği dönem bu yıllara tekabül etmektedir. Çalışma sert güç ve yumuşak güç olarak iki bölüme ayrılmıştır. Sert güç başlığı altında, Çin'in bölgedeki askerî ve ekonomik gücü ile bu gücü nasıl kullandığı incelenmiş ve sert güç bakımından ABD-Çin kıyaslaması yapılmıştır. Yumuşak güç başlığı altında ise Çin'in kültür, siyasi değerler ve hükümet politikaları kaynaklı yumuşak gücü ile bu gücü nasıl kullandığını irdelenmiş ve yumuşak güç açısından ABD-Çin

³ Latin Amerika bölgesiyle Orta Amerika, Güney Amerika, Meksika ve Karayipleri kaplayan coğrafya kastedilmektedir.

kıyaslaması yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise Çin'in bölgedeki varlığının ve eylemlerinin bölge ve ABD için ne anlama geldiği ve ne tür etki, meydan okuma ve tehditler yarattığı analiz edilmiştir.

2. ÇİN'İN LATİN AMERİKA'DAKİ SERT GÜCÜ

Güç, istenilen sonuçların elde edilmesi adına diğerlerinin eylemlerini/tercihlerini yönlendirme kabiliyetidir. Joseph Nye, gücü sert ve yumuşak güç olarak iki kategoriye ayırmıştır. Sert güç söz konusu olduğunda, uluslararası ilişkilerde eylemlerin yönlendirilmesi için tehdit ve güç aracılığıyla zorlamaya ya da ödül ve rüşvet aracılığıyla teşvik etmeye başvurulabilmektedir. Sert güç, havuç ve sopa benzeri bir anlayış ile ödül, tehdit ve zorlamaya dayanmaktadır. Bir devletin sert gücü ekonomik ve askerî unsurlarından oluşmaktadır (Nye, 2004: 1-31).

2.1. Ekonomik Güç

Sert gücün ilk bileşeni ekonomik güçtür. Bir devlet sahip olduğu ekonomik gücü ödül veya zorlama dürtüsü ile maddi yardım, rüşvet, ekonomik yaptırım ve ödeme şeklinde kullanarak uluslararası ilişkilerde istediği sonuçları elde edebilmektedir (Nye, 2004: 31).

Çin'in bölgeyle olan ekonomik angajmanı sahip olduğu uzun soluklu ulusal amaçları ile alakalıdır. Çin, önemli bir küresel aktör olarak yükselişini korumak ve sürdürmek için enerji kaynakları ile nüfusunu besleyecek kaynaklara erişilmesi ve Çin ürünleri için pazarların oluşturulması gibi ekonomi temelli ulusal amaçlara sahiptir. Çin'in bölgedeki ekonomik varlığı bahsi geçen amaçlarla örtüşmektedir (Ellis, 2011b: 3-5).

Çin'in bölgedeki ekonomik varlığı ticaret, yatırım ve kredi başlıkları altında ele alınabilir. Çin'in hızla büyümesi sonucu hammaddeye ve yeni pazarlara ihtiyacı giderek artmaktadır (Roy, 2022). Bu çerçevede, Latin Amerika bölgesi endüstriyel ve tarımsal hammadde, mineral, yakıt, metal, odun, sebze ve meyve gibi ürünlerde ("Latin America & Caribbean Product Exports to China 2020", t.y.) Çin için önemli bir tedarikçi konumdayken; sermaye malları, kimyasal maddeler, tekstil, plastik, kauçuk maddeler ("Latin America & Caribbean Product Imports from China 2020", t.y.) ile çeşitli düzeyde teknolojik ürünlerde Çin için (Çoban, 2022: 172) önemli bir alıcıdır. 2000 yılında Çin'in bölgeden yaptığı 5 milyar dolarlık ithalatı 2020 yılında 184 milyar dolara; 2000 yılında 7 milyar dolar olan ihracatı 2020 yılında 193 milyar dolara ulaşmıştır ("China trade balance, exports and imports by country and region 2020", t.y.). İhracat ve ithalat sayılarındaki artış ile Çin bölgenin en büyük ikinci ticaret ortağı ve ekonomik açıdan vazgeçilmez bir aktörü olmuştur (Wintgens, 2023).

Çin'in bölgedeki ekonomik varlığının ve gücünün hissedildiği bir diğer alan Çin yatırımlarıdır. Çin menşeli firmalar Latin Amerika bölgesinde tren imalatı, yol yapımı, su altı demir yolu ve liman inşası, yüksek hızlı tren, kanal projesi ve elektrik üretimi gibi alanlara yoğun ilgi göstermektedir (Çoban, 2022: 173-174). Bu doğrultuda 2005 ile 2018 arasında bölgeye yaklaşık 170 milyar dolarlık Çin yatırımı yapılmış (İstikbal, 2019: 182) ve 2021 yılında Çin'in doğrudan yabancı yatırımlarının sermaye stoğu yaklaşık 700 milyar dolara ulaşmıştır ("Capital stock of Chinese direct investments", 2022).

Çin'in bölgedeki ekonomik varlığının bir diğer ayağı ise bölgeye verdiği kredilerdir. Latin Amerika bölgesine verilen kredilerde devlet bankaları olarak Çin Kalkınma Bankası ile Çin İthalat-İhracat Bankası öne çıkmaktadır. Bu iki banka bölgeye 2005 yılında 71 milyon dolarlık kredi sağlamışken; kredi miktarı 2007'de 5 milyar dolara, 2010'da 35 milyar dolara ulaşmıştır. 2005 ve 2022 yılları arasında toplam 140 milyar dolar civarında kredi bölgeye aktarılmıştır (Ray ve Myers, 2023). Çin bu kredi değeri ile Dünya Bankası, Amerikalılar Arası Kalkınma Bankası ve Latin Amerikan Kalkınma Bankası gibi bölgeye kredi veren kurumları geçmiş durumdadır (Wintgens, 2022).

Ticaret, yatırım ve kredi alanlarında görüldüğü üzere Çin'in bölgedeki ekonomik varlığı milenyumun başından beri artmaktadır. Taraflar arasındaki ithalat ve ihracat ortaklığı paylarına bakıldığında

bölgenin ticari açıdan Çin'e bağımlı olduğu görölmektedir. Latin Amerika 2020 yılında ithalatının yüzde 20,68'ini Çin'den yapmışken bölgenin ihracatındaki Çin payı yüzde 13,89'dur ("Latin America & Caribbean trade balance, exports and imports by country 2020", t.y.). Duruma Çin tarafından bakıldığında 2020 yılında Çin'in ithalatındaki Latin Amerika payı yüzde 8,13'ken ihracattaki payı yüzde 5,78 olarak görünmektedir ("China trade balance, exports and imports, t.y.). Her ne kadar taraflar arasında karşılıklı bağımlılık söz konusu olsa da ibrenin Çin lehine olduğu görölmektedir (İstikbal, 2019: 196). Bir başka anlatımla ve karşılıklı bağımlılık çerçevesinde ele alındığında Çin'in Latin Amerika ile olan ekonomik ilişkilerinde hassas, bölgenin ise kırılğan konumda olduğu ileri sürülebilir. Bu durum, Çin'e bölge bazında ekonomik güç sağlamaktadır.

Çin hükümeti otoriter yönetimi sayesinde ekonomik gücünü bölgede istediği gibi kullanma yeteneğine sahiptir (Nye, 2020: 134). Pekin sahip olduğu ekonomik gücü kullanarak bölgenin tercihlerini şekillendirmeye çalışmaktadır. Örneğin, Arjantin Devlet Başkanı Çin menşeli firmaların ülkede üstlendiği iki baraj inşasının askıya alınmasını talep edince, Çin tarafı bu durumun ülkedeki demiryolu projesinin de askıya alınmasına ve Arjantin'den yapılan soya fasulyesi ithalatının yüzde 30 azaltılmasına neden olacağını belirtmiştir. Bu cevap karşısında Arjantin Devlet Başkanı geri adım atmamak zorunda kalmıştır (Nisley, 2022: 39). Pekin bölgede istediği sonuçları elde edemediği durumlarda bir nevi yaptırım uygulayarak yatırımlarına erişimi ve dev pazarına girişı daha zor hale getirmektedir (Ellis, 2011a: 89).

Çin'in özellikle kredi ile borçlandırdığı ülkeler karşısında ekonomik gücünü bir koza çevirdiğine ve baskı kurduğuna yönelik iddialar mevcuttur. Pekin'in kredi vereceği devletlerden Tayvan ile olan ilişkilerini askıya almalarını talep etmesi ve böylece "Tek Çin Politikası'nı" gerçekleştirmeye çalışması bu iddialar için kanıt niteliğindedir. Batılı kurumların/devletlerin aksine, Pekin'in demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi siyasi değerleri kredilerin koşulu haline getirmemesi ve sadece Tayvan meselesini şart koşması Çin kredilerinin bölge bazında talep görmesine neden olmaktadır (Vural ve Aydın, 2019: 184-187). Ancak, Çin'in yaptığı kredi sözleşmelerinin gizlilik maddeleri içermesi, Çin'e geri ödeme önceliği sunması, borçlu ülkenin elde ettiği karların Pekin tarafından kontrol edilen bir hesaba yatırılmasını ve borçlu ülkenin Çin aleyhine politika değişiklikleri yapması halinde Çin'in krediyi iptal etmesine olanak tanınması Çin'e bölge ülkeleri üzerinde kullanabileceği baskı mekanizmaları yaratmaktadır (Wintgens, 2022). Çin'in kredi verdiği ülkeler üzerinde baskı kurduğunun bir örneği Ekvador ve Venezuela'nın Çin'e olan borçlarını petrolle ödemek zorunda kalmış olmalarıdır (Nisley, 2022: 39).

Kosta Rika'nın 2007 yılında Tayvan ile olan ilişkilerini askıya alıp Çin'i meşru kabul etmesi örneğine bakıldığında Çin'in ekonomik gücünü nasıl kullandığı net şekilde görölmektedir. Kosta Rika bahsi geçen eylemi sonrasında Çin tarafından 80 milyon doların üzerinde yardım paketi, toplam 300 milyon dolarlık otoyol, bayındırlık işleri ve devlet tahvili alımı, ülkenin petrol rafineri kapasitesini artırmak için 1 milyar dolarlık ortak girişim ve Çin pazarına girişte kolaylık gibi ödöller almıştır (Ellis, 2011a: 89). Benzer bir durum Mart 2023'te Honduras için de gerçekleşmiştir. Honduras ile Çin arasında diplomatik ilişkinin kurulmasının ardından Çin Dışişleri Bakanı, Honduraslı şirketlerin ticaret ve yatırım fırsatlarını tartışmak için Çin'e davetli olduklarını Honduraslı mevkidaşına iletmiş ve Honduras'ın eyleminden dolayı ödüllendirileceğinin sinyalini vermiştir (Cash, Palencia ve Blanchard, 2023). Görüldüğü üzere Pekin, Latin Amerika bölgesinde ekonomik üstünlüğünü kullanarak sert güç çerçevesinde hareket etmekte; ödöl/rüşvet mantığı ile kredi ve yatırım sunarak ya da ekonomik yaptırım ve baskı uygulayarak bölgeyi ve bölgenin tercihlerini şekillendirmektedir.

Çin'in bölgedeki ekonomik gücü ABD ile kıyaslandığında Çin'in ABD'nin gerisinde kaldığı görölmektedir. ABD 2020 yılında bölgeden 752 milyar dolar ithalat yapmıştır. Aynı yıl bölgeye olan ihracatı ise 553 milyar dolardır ("United States trade balance, exports and imports", t.y.). 2020 yılındaki verilere göre bölge toplam ihracatının yüzde 44'ünü ABD'ye yapmışken, toplam ithalatının yüzde 30'unu ABD'den yapmıştır. ("Latin America & Caribbean Trade", t.y.). Duruma ABD tarafından

bakıldığındaysa 2020 yılında ABD ithalatındaki Latin Amerika payı yüzde 17,65'ken ("United States Import Partner Share", t.y.) ihracattaki payı yüzde 23,85 olarak görülmektedir ("United States Export Partner Share", t.y.). Görüldüğü üzere, Latin Amerika bölgesi ithalat ve ihracat ortaklığı bakımından ABD'ye karşı kırılğan bir görünüm arz etmektedir. ABD Çin'e kıyasla bölge için daha büyük bir müşteri ve tedarikçidir. Bölgenin en büyük ticari ortağı hala ABD'dir. Çin, ABD'den sonra bölgenin en büyük ikinci ticari ortağı olarak yer almaktadır. ABD, ticarete benzer şekilde, Latin Amerika'daki yatırım konusunda da Çin'in geçmiş durumdadır. 2020 yılında 9 Latin Amerika ülkesindeki⁴ doğrudan yabancı yatırımın yüzde 37'si ABD kaynaklı olarak gerçekleşmiştir. ABD bu oranla yüzde 38'lik orana sahip Avrupa'dan sonra ikinci olarak yer almaktadır (the Economic Commission for Latin America and the Caribbean, 2021: 34). Görüldüğü üzere, ABD, gerek karşılıklı bağımlılık olgusu çerçevesinde sahip olduğu avantaj gerekse de yatırım alanında sahip olduğu üstünlük nedeniyle Latin Amerika üzerinde sert güç çerçevesinde kullanabileceği ekonomik güce sahiptir.

ABD'nin Latin Amerika üzerindeki ekonomik gücünün en bariz örneklerinden biri uyguladığı ekonomik yaptırımlardır. ABD kendi nüfuz alanı saydığı bölgede istenmeyen davranışları caydırmak veya cezalandırmak için ekonomik yaptırımlar uygulayabilmektedir. 1950 ve 2019 yılları arasında 28 Latin Amerika ülkesi ABD'nin ekonomik yaptırımlarına maruz kalmıştır (Gonzalez, 2022: 70-72). ABD'nin Küba ambargosu uzun tarihi ile öne çıkmaktadır. ABD'nin Ekim 1960'ta sosyalist Castro rejimini devirmek için uygulamaya başladığı ekonomik yaptırım halen devam etmektedir (Osieja, 2006: 1-2). Barack Obama döneminde Dışişleri Bakanı John Kerry tarafından Monroe Doktrinin bittiğini ilan edilip Küba ile bir açılım süreci başlatılsa da ambargo kaldırılmamıştır (Akgemci, 2020: 68-69). Donald Trump döneminde ise ABD şirketlerinin silahlı kuvvetler tarafından yönetilen bazı Küba şirketleriyle iş yapmasını ve ABD'li ziyaretçilerin bu şirketler tarafından işletilen otellerde kalmasını yasaklayan yeni kısıtlamalar uygulanmaya başlanmıştır (Oliver ve Venancio, 2022). Ayrıca, Trump döneminde Monroe Doktrininin yaşadığı ve Batı yarımküreye yabancı devletlerin müdahalesinin reddedildiği ilan edilmiştir. Bu ilan Trump'ın Latin Amerika'daki Çin varlığına tepkisi olarak yorumlanmıştır (Pires ve Nascimento, 2020: 1-2). 2017'de Venezuela benzer bir yaptırıma maruz kalmıştır. Trump, Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro'nun Ulusal Meclis'i askıya almasının üzerine bu ülkeye ekonomik yaptırım uygulamaya başlamıştır (Akgemci, 2020: 70-71). 2018'in sonlarında Nikaragua da ABD'nin ekonomik gücünden nasibini almıştır. ABD Hazine yetkilileri Dünya Bankası, Amerikalılar Arası Kalkınma Bankası ve Uluslararası Para Fonu gibi uluslararası finans kuruluşlarından Nikaragua'ya verilen kredileri bloke etmiştir (Main, 2020). Örneklerde görüldüğü gibi, ABD ekonomik gücünü sert güç çerçevesinde kullanarak Latin Amerika ülkelerinin politikaları şekillendirmeye çalışmaktadır.

2.2. Askeri Güç

Sert gücün ikinci bileşeni askerî güçtür. Bir devlet sahip olduğu askerî gücü zorlama, caydırma ve koruma dürtüsü ile tehdide, zora, savaşa, ittifaklara ve zorlayıcı diplomasiye başvurarak uluslararası ilişkilerde istediği sonuçları elde edebilmektedir (Nye, 2004: 31).

Pekin bölgede artan ekonomik varlığına paralel olarak askerî varlığını da artırmak için girişimlerde bulunmuştur. Çin'in Latin Amerika'ya askerî angajmanı önceki bölümde bahsi geçen ekonomik amaçları destekler niteliktedir. Çin askerî angajmanı ile bölgedeki ticari partnerleri ile kendi arasında iyi niyet ve anlayış oluşturmaya ve bölgede Çin çıkarlarını koruyacak araçları yaratmaya çalışmaktadır. Bahsi geçen hedeflerin kesintisiz bir şekilde gerçekleştirilmesi ve ABD tepkisine yol açılmaması için de Çin bölgedeki askerî faaliyetlerinde oldukça temkinli davranmaktadır (Ellis, 2011b: 3-5).

⁴ Bu ülkeler Brezilya, Kolombiya, Kosta Rika, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador, El Salvador, Guatemala, Honduras ve Meksika'dır.

Çin'in Latin Amerika bölgesindeki askerî varlığı/gücü 3 ayrı kategoride eline alınabilir. Bunlar askerî silah/ekipman satışı, askerî personel arası etkileşim ve askerî fiziksel varlıktır (Ellis, 2014: 7). Askeri silah/ekipman satışına ilişkin olarak, askerî üniforma ve ölümcül olmayan silah kategorilerinde gerçekleşen satışlar daha sofistike olacak şekilde genişlemiş ve savaş uçakları ile helikopterlerini de içermeye başlamıştır (Ellis, 2017). Çin silahlarına yönelik lojistik, destek ve bakım gibi konulardaki endişeler yüzünden milenyumun başında gerçekleşemeyen silah satışları, 2008'de ABD ile yaşadığı ihtilaf yüzünden ABD'den ve diğer batılı devletlerden savaş uçağı alamayan Venezuela'nın hafif saldırı uçağı olan K-8 satın alması ile artışa geçmiştir. Savaş uçaklarına ek olarak, Venezuela'nın hava radarları ile komuta ve kontrol ekipmanları satın alması bir nevi reklam işlevi görmüş ve Çin mallarının Latin Amerika bölgesinde yaygınlaşmasını sağlamıştır (Ellis, 2011b: 22-24). Sonuç olarak, milenyumun başında taraflar arasında gerçekleşmeyen askerî silah/ekipman ticareti 2010 yılında 200 milyon dolara yaklaşmış ve 2016 yılı itibariyle toplam 1,4 milyar doları geçmiştir (Gurrola, 2018: 127).

Silah satışına benzer şekilde Çin ve Latin Amerika arasındaki askerî personel etkileşiminde de artış gözlenmektedir. Çinli ve Latin Amerikalı üst düzey askerî personellerin toplantıları ve karşılıklı ülke ziyaretleri taraflar arasındaki ilişkileri geliştirmek, güven ve iyi niyet inşa etmek, güvenlik meselelerini tartışmak, silah satışı ve askerî değişim programlarını görüşmek için elverişli ortamlar yaratmaktadır. Daha alt düzeydeki askerler ise askerî eğitim amaçlı değişim programları ile bir araya gelmekte ve kurumsal olarak taraflar arasında yakınlaşma gerçekleşmektedir (Ellis, 2011b: 11-20).

Askeri silah/ekipman satışı ve askerî personel etkileşimine ek olarak Çin, ABD'nin dikkatini çekmeyecek şekilde bölgedeki askerî varlığını artırmaya çalışmaktadır. Çin ordusu bölge ülkeleri ile askerî tatbikatlar yapmaktadır. İddialara göre Çin'in Küba'da SSCB döneminden kalma üç ya da daha fazla izleme tesisinde fiziksel varlığı bulunmaktadır. ABD'ye yakınlıkları nedeniyle bu üslerin Çinliler tarafından radyo ve cep telefonu yayınlarının dinlenmesi gibi siber casusluk işleri için kullanıldığı iddia edilmektedir (Ellis, 2011: 39). Benzer bir iddia Arjantin'deki Çin varlığı için de dile getirilmiştir. Çin'in, Arjantin'in Neuquén şehrindeki Espacio Lejano Station adlı radyo istasyonunda uzay keşif ve gözlem faaliyetleri için bulunmadığı ve istasyonun Çin askerleri tarafından yönetildiği iddia edilmiştir (Perina, 2023). Bu iddialara rağmen, Çin'in bölgedeki askerî varlığını tehdit, zorlama, savaş, ittifaklar ve zorlayıcı diplomasiye başvurarak sert güç şeklinde kullandığı bir örnek söz konusu değildir. Zaten bölgede bunu yapabilecek askerî varlığı ve gücü de söz konusu değildir. Çin'in bölgeye olan coğrafi uzaklığı da askerî gücünü bölge üzerinde kullanma yetisini kısıtlamaktadır.

Bölgedeki Çin askerî gücü bölgenin "koruyucusu" ABD ile karşılaştırıldığında ikincinin askerî açıdan ezici üstünlüğü göze çarpmaktadır. Askeri varlık açısından bakıldığında Çin'in bölgedeki kalıcı askerî üssü bulunmazken ABD'nin Latin Amerika bölgesinde 76 adet askerî üssü bulunmaktadır (Akgemci, 2020: 69). ABD'nin bölgedeki askerî üslerine ek olarak, bölge ile olan coğrafi yakınlığı askerî gücünü bölgeye karşı kullanma kabiliyetini artırmaktadır. ABD askerî gücünü zorlama, tehdit ve savaş şeklinde kullanarak ve Monroe Doktrinine dayanarak Latin Amerika bölgesine bir çok defa müdahale etmiştir. Buna dair güncel sayılabilecek bir örnek 2019 yılında Venezuela'da gerçekleşmiştir. Nicolás Maduro'nun 2018 yılındaki seçimleri kazanmasının ardından muhalefetin seçim sonuçlarına tepkisi 2019'da Maduro'ya karşı darbe girişim ile sonuçlanmıştır. ABD darbe girişiminin hemen ardından gerektiği taktirde Venezuela'ya askerî müdahalede bulunabileceğini belirterek muhalefete desteğini göstermiştir. ABD bu eylemi ile Maduro yönetimini kuvvet kullanma ile tehdit ederek ülkenin iç politikalarını kendi arzuları çerçevesinde değiştirmeye çalışmıştır (Akgemci, 2020: 70-72). ABD'nin bölgeye yönelik sert güç çerçevesindeki eylemleri tarihsel bir süreklilik arz etmektedir zira ABD Latin Amerika'daki hegemonyasını sürdürmek için büyük ölçüde ekonomik ve askerî gücüne, diğer bir deyişle sert gücüne güvenmiştir (Tobin, 2023).

3. ÇİN'İN LATİN AMERİKA'DAKİ YUMUŞAK GÜCÜ

Uluslararası ilişkilerde istenilen sonuçların elde edilebilmesi için diğerlerinin de bu sonucu istemesi cezbetme/etkileme ve ikna etme yolları ile yani sert gücün aksine zorlama olmaksızın sağlanabilmektedir. Bir devletin yumuşak gücünü sahip olduğu kültür, siyasi değerler ve hükümet politikaları belirlemektedir (Nye, 2004: 1-15). Yumuşak güç unsurları bir devleti başkaları için daha çekici ve etkili hale getirmekte böylece diğer devletlerin tercihlerini şekillendirmek daha kolay hale gelmektedir (Nye, 1990: 167). Bir devlet kendini diğerlerinin gözünde meşru gösterebilirse isteklerine karşı daha az direnişle karşılaşmaktadır (Nye, 2023b: 12). Yumuşak güç kavramının yaratıcısı Joseph Nye küreselleşmiş bir dünyada yumuşak gücün giderek daha önemli hale geldiğini savunmaktadır (Nye, 2004: 31-32). 2000'li yıllara kadar Amerikan tekelinde bir "silah" olan yumuşak güç, bu tarihten sonra Çin tarafından da keşfedilmiştir (Pocha, 2004: 6). Çin, yumuşak gücü keşfettiğinden beri kuvvet ya da zorlama olmaksızın diğer ülkeleri etkileme kabiliyetini arttırmak için büyük çaba sarf etmektedir. Yükselişinin barışçıl olacağını her fırsatta dile getiren bir devlet için yumuşak güç uygun bir aygıt olarak görünmektedir. 2007 yılında dönemin Devlet Başkanı Hu Jintao Komünist Parti'ye ülkenin yumuşak gücünü arttırması gerektiğini söylemiş; Başkan Xi Jinping de 2014 yılında aynı mesajı tekrarlamıştır (Nye, 2015). The Soft Power 30 Report'a⁵ göre Çin 2015 yılındaki 40,85 yumuşak güç indeks puanıyla küresel yumuşak güç sıralamasında 30. olurken (McClory, 2015: 25) 2019 yılındaki 51,25 puanıyla 27. olmuştur (McClory, 2019: 38).

Yumuşak güç konusuna ilişkin olarak Çin'in bu alandaki çabalarının uzun soluklu bir proje olduğu ve bölgenin Çin'e yönelik imajının pozitif yönlü dönüştürülmesinin amaçlandığı dile getirilmelidir. Sert güç başlığı altında incelenen güç kullanım şekillerinin burada görülmesi mümkün değildir çünkü yumuşak güç konusunda zorlama olmaması nedeniyle diğerlerinin eylemlerini değiştirdiğini gözlemlemek daha zordur.

3.1. Kültür

Yumuşak gücün kaynaklarından biri kültürdür. Bir kültür evrensel değerler içerip geniş bir kitleye hitap ettiğinde ya da başkaları tarafından da paylaşılan değerleri teşvik edip geliştirdiğinde bir çekim yaratılmakta ve bu çekim sayesinde ülkenin istediği sonuçları elde etmesi daha kolay hale gelebilmektedir (Nye, 2004: 11).

2000'lerde yumuşak gücü keşfeden Çin, kültürel öğeler ile yumuşak gücünü artırma çabasına girmiştir. 2000 yılında Çin'in ilk Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanması, "Crouching Tiger, Hidden Dragon" adlı Çin menşeli filmin İngilizce olmayan en yüksek hasılat yapan film unvanını alması, Çinli basketbolcu Yao Ming'in NBA'de oynaması, Çin'in 2008'de olimpiyatlara, 2010'da Expo'ya ev sahipliği yapması gibi gelişmeler Çin kültürünün tanınırlığını küresel çapta artıran gelişmeler olmuştur (Nye, 2005).

Çin küresel çapta artan kültürel nüfuzunu Latin Amerika bölgesine de yönlendirmiştir. Bu çerçevede öne çıkan uygulamalardan ilki Çin Küresel Televizyon Ağı gibi bölgede yayın yapan ve Çin kültürünü bölgeye aktaran televizyon kanalları ve gazetelerdir (Morante ve Wu, 2023: 83). İkincisi Çin kamu diplomasisinin en belirgin örneklerinden olan Konfüçyüs Enstitüleridir. Çoğunlukla bölgedeki üniversitelerde kurulan enstitülerde Çin kültürü ve dili öğretilmekte (Erman, 2019: 13-14) ve bölge halklarının Çin kültürüne yönelik algılarının pozitif yönlü değiştirilmesi ve bir çekim oluşturulması amaçlanmaktadır (Gill ve Huang, 2006: 18). Hızla büyümeye devam eden Çin'in yaratacağı ekonomik fırsatlardan yararlanmak isteyen bölge halklarında Çin diline yönelik artan bir ilgi söz konusudur

⁵ The Soft Power 30 Report ülkelerin yumuşak gücünü ölçmek için bir endeks geliştirmiştir. Ülkelerin yumuşak güç endeks puanı siyasi değerler, kamu kurumları, kamu politikaları, hükümet modeli, bireysel özgürlük, insan hakları, kültür, diplomatik kaynaklar, ekonomik modelin çekiciliği ve kamu diplomasisi gibi unsurlarla yüz puan üzerinden hesaplanmaktadır.

(Ellis, 2011a: 89). Çin dilini öğrenenlerin Çin’de istihdam fırsatı yakalamaları ve Çin’de eğitim görmeleri için burs sağlanması özellikle Latin Amerikalı öğrencileri cezbetmektedir (Moreno, 2022). 2022 itibarıyla Latin Amerika bölgesinde toplam 44 enstitünün ve enstitü ile benzer işlev gören 18 sınıflığın bulunması Çin’in Latin Amerika’daki yumuşak gücüne verdiği önemi göstermektedir (Ellis, Piazza, Greer ve Uribe, 2022). Konfüçyüs Enstitüsüne ilave olarak “Latin Amerika Çalışmaları Enstitüsü, Çağdaş Uluslararası İlişkiler Çin Enstitüsü, UNAM Çin-Meksika Çalışmaları ve LAK-Çin Akademik Ağı” gibi oluşumlar sayesinde bölgeler arası kültürel ve eğitsel değişim faaliyetleri yürütülmekte (Çoban, 2022:185); Çin-CELAC Akademik Formu vasıtası ile Çin odaklı çalışma yapan Latin Amerikalı akademisyenlere (Ellis ve Lazarus, 2022) ve gazetecilere Çin’e seyahatlerinde vize kolaylığı ve fon sağlanmaktadır (Ellis, 2020: 178).

ABD’nin kültür kaynaklı yumuşak gücüne bakıldığında ABD’nin Hollywood gibi küresel kültürel endüstrilere, dünyada ilk sıralarda yer alan üniversitelere (Nye, 2015), 400 Nobel Ödülüne, dünyanın en büyük müzik piyasasına (Nye, 2004: 34) ve serbest piyasa ile özgür insanlar gibi ABD’nin evrensel ideallerinin sembolleri haline gelen McDonald’s, Coca-Cola, Levi’s ve Nike gibi küresel markalara sahip olduğu görülmektedir (Pocha, 2006: 6). İş hayatında ve bilimsel alanda İngilizcenin yaygın kullanımı da ABD’nin sahip olduğu bir diğer avantaj/güçtür. Amerikan popüler kültürü, ürünlerde ve iletişimde somutlaşan, yaygın bir çekiciliğe sahiptir. Nikaragua’daki televizyon kanalları, hükümet Amerikan destekli gerillalarla savaşırken bile Amerikan programlarını yayınlamıştır (Nye, 2023b: 13). Bahsi geçen unsurlar birlikte düşünüldüğünde Çin’in kültür kaynaklı yumuşak gücünün bölgede ABD’yi henüz geçmediği görülmektedir. ABD halen en geniş kültürel yumuşak güç kaynaklarına sahip ülkedir (Nye, 2020: 134; Nye, 2023a: 46).

3.2. Siyasi Değerler

Yumuşak gücün ikinci kaynağı siyasi değerlerdir. Bir devletin iç politikasında, dış politikasında ve uluslararası örgütlenmeler içerisinde eylemde bulunurken bağlı kaldığı ve benimsediği serbest piyasa, demokrasi, insan hakları, barış, silahsızlanma, işbirliği ve karşılıklı saygı gibi siyasi değerler diğerlerinin tercihlerini ve eylemlerini şekillendirme ve ilgili devlete yumuşak güç kazandırma potansiyeline sahiptir (Nye, 2004: 14).

Günümüz Latin Amerika’sında sol görüşün yükselişine şahit olunmaktadır. Bölgedeki solcu iktidarlara birbirine bağlayan mühim bir ortak payda neoliberal politikalara yönelik duyulan hoşnutsuzluktur (Akgemci, 2022). Serbest piyasa kapitalizmi, özelleştirme ve deregülasyon gibi ekonomik ilkeler içeren neoliberal politikalar (Turin, 2010) ilk olarak 1970’lerde Şili’de uygulanmış ve zamanla bölgeye yayılmıştır. Uygulanan yeni politikalar toplumdaki adalet ve eşitlik arayışlarına bir darbe vurmuş (Topal, 2020:81-82); bölge bazında krizlere neden olmuş ve dolayısıyla bölge çapında tepki görmüştür (Bahçe, 2020: 96-101). Antonio Castillo Washington Konsensüsünün⁶ bölgede etkisiz kaldığını ve sadece ABD politikalarına hizmet ettiğini belirterek konsensüsün öldüğünü iddia etmiştir (Castillo, 2010). Bölgenin tepkisi nedeniyle Çin modeli olarak da bilinen ve demokratik bir hükümetten ziyade otokratik hükümeti ve devlet merkezli serbest piyasayı benimseyen Pekin Konsensüsü (Williamson, 2012: 6-7), kalkınmanın sadece batının dayattığı şekilde olmadığını (Çoban, 2022: 186) ve siyasi iktidardan vazgeçmeden refah ve büyümeye ulaşmanın mümkün olduğunu göstererek (Ellis, 2020: 174) bölge bazındaki siyasi elitler için popüler hale gelmekte (Gill ve Huang, 2006: 20; Barker, 2017) ve Çin’e yumuşak güç kaynağı olarak hizmet etmektedir (Nye, 2005). Çin’in ekonomik yükselişi de sahip olduğu siyasi değerleri popüler ve meşru hale getirerek yumuşak gücünü artırmaktadır (Nye, 2004: 83-84).

⁶ Washington Konsensüsü gelişmekte olan ülkelerin kalkınması için neoliberal ekonomi politikalarının uygulanması gerektiğini belirten Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü ve ABD Hazine Bakanlığı arasındaki mutabakat düzeyini ifade eder. Konsensüse göre Küresel Güney’in gelişmesi için serbest piyasanın işler hale getirilmesi ve ekonomiye devlet müdahalesinin azaltılması gerekmektedir.

Pekin Konsensüsüne ek olarak Çin'in bölge bazında yumuşak gücünü artıran diğer bir unsur dış politikada benimsediği ilkelerdir. Barış İçinde Yaşamanın Beş İlkesi olarak da bilinen "egemenlik ve ülkesel bütünlüğe karşılıklı saygı, karşılıklı saldırmazlık ve karşılıklı iç işlerine karışmama, eşitlik, karşılıklı fayda ve barışçıl bir arada olma" ilkeleri Çin dış politikasında önemli bir yer kaplamaktadır. Çin ayrıca dış politikasında güç siyaseti izlemeyeceğini ve hegemonya peşinde koşmayacağını deklare etmekte; tüm devletlerin eşit olduğuna vurgu yapmakta ve her devletin ekonomik, siyasi ve toplumsal kararına saygı duyulması gerektiğini savunmaktadır (Roy, 1997: 122-125). Bahsi geçen ve anti emperyal bir karaktere sahip dış politika ilkeleri (Demir, 2019:11) yıllarca ABD tarafından müdahalelere maruz kalmış bir coğrafya ve özellikle kendini anti-emperyalist olarak nitelendiren ALBA ülkeleri için bir çekim kaynağıdır (Gurrola, 2018: 125). ALBA ülkeleri içerisinde bulunan Chávez liderliğindeki Bolivarcı sosyalist Venezuela'nın Batı emperyalizmine karşı mücadelede Çin'i bir ittifak olarak görmüş olması Çin'in benimsemiş olduğu ideoloji ve siyasi değerler ile yakından alakalıdır (Ellis, 2011a: 86). Çin'in diğer devletlerle ilişki kurarken ideoloji gözetmemesi ve iç işlerine müdahale etmeme prensibi benimsemesi Latin Amerika bölgesindeki sadece sol ideoloji temelli hükümetleri değil sağ ideoloji temelli hükümetleri de kendisine çekmesine yaramaktadır (Çoban, 2022: 186).

ABD tarafında siyasi değerler açısından serbest piyasa, sivil özgürlükler, hukukun üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları gibi değerlerin savunulması öne çıkmaktadır. Latinobarometro'nun 2020 yılında 18 Latin Amerika ülkesinden⁷ vatandaşlarla ile yaptığı ankette katılımcıların %55,2'si demokrasinin diğer yönetim şekillerden daha iyi olduğunu, %15'i belli şartlarda otoriter hükümetlerin daha iyi olduğunu ve %29,8'i demokratik ve otokratik rejimler arasında onlar için bir fark olmadığını belirtmiştir. Yine bahsi geçen anketteki katılımcıların %65,6'sı serbest piyasanın ülkeleri geliştirebilecek tek sistem olduğunu düşünürken geri kalanı bu ifadeye katılmamaktadır (Latinobarometro, 2020). Görüldüğü üzere demokrasi ve serbest piyasa ABD hanesine artı olarak yansımakta ve onun yumuşak gücünü artırmaktadır. Her ne kadar Çin'in siyasi değerleri bölgedeki siyasi elitler için çekici olsa da bölge halklarının düşünceleri farklıdır.

3.3. Hükümet Politikaları

Yumuşak gücün üçüncü kaynağı hükümetlerin kendi ülkelerinde, dış ilişkilerinde ve uluslararası örgütlerdeki politikaları ve eylemleridir. Bir hükümetin idam cezası uygulaması veya bir ülkeyi işgal etmesi yumuşak gücünü azaltabilirken küresel silahsızlanma konusunda girişimlerde bulunması veya uluslararası örgütler aracılığıyla uluslararası ilişkilerin düzenlenmesini sağlaması yumuşak gücünü artırabilmektedir (Nye, 2004: 10-15).

Çin'in dış politikada çok taraflı diplomasiyi öne çıkararak uluslararası örgütlere katılımı ve bu örgütlerde aktif rol alması ona yumuşak güç sağlayan kaynaklarındanır. Çin 2004'te Amerikan kıtasındaki tüm devletlerin üye olduğu Amerikan Devletleri Örgütüne (ADÖ) gözlemci statüsü ile katılmıştır (Erman, 2019: 6-7). Asya, Afrika ve Latin Amerika kıtalarını birbirine bağlayan BRICS⁸ oluşumunun temelleri 2006 yılında içlerinde Brezilya ve Çin'in de bulunduğu dışişleri bakanları düzeyinde yapılan toplantı ile atılmıştır. Latin Amerika ve Karayipler Topluluğu⁹ (CELAC) ile Çin arasında 2015'te başlatılan diplomasi süreci taraflar arasındaki diplomasinin zirvesi olarak addedilebilecek niteliktedir. ADÖ'nün aksine CELAC'ın ABD ve Kanada'yı dışarıda bırakması bu oluşuma ayrı bir önem atfedilmesine sebebiyet vermektedir (Demir, 2018: 280). Çin'in bahsi geçen

⁷ Bahsi geçen ülkeler arasında Arjantin, Bolivya, Brezilya, Kolombiya, Kosta Rika, Şili, Ekvador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Dominik Cumhuriyeti, Uruguay ve Venezuela yer almaktadır.

⁸ Üye devletler arasında Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika yer almaktadır.

⁹ Üye devletler arasında Arjantin, Bolivya, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, El Salvador, Guatemala, Honduras, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela, Brezilya, Haiti, Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Jamaika, Saint Lucia, Saint Kitts ve Nevis, Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago ve Surinam yer almaktadır.

oluşumlarda yer alması tarafların birbirlerini daha yakından tanınmasına izin vermekte ve taraflar arasında güven ve iyi niyet oluşmasını sağlamaktadır. Çin'in CELAC oluşumu ile diyalogu çerçevesinde 2019 ve 2021 yılları arasında bölge liderlerinin Çin'e seyahat masraflarını karşılamayı ve bölgenin önde gelen siyasi parti üyelerini ülkesinde ağırlamayı taahhüt etmiş olması bölge liderlerinin Çin'e yönelik algısını uzun vadede şekillendirme potansiyeline sahiptir (Ellis, 2020: 178).

Çin'in cazibesini ve dolayısıyla yumuşak gücünü artıran bir diğer hükümet eylemi Birleşmiş Milletler barış koruma gücü operasyonlarına katılmasıdır. Çin, 2004 yılında her ne kadar Haiti Pekin yerine Taipei'yi tanısa da bu ülkeye barışı koruma gücü misyonu çerçevesinde polis göndermiştir. Bu eylem Çin'i barışçıl bir ülke olarak gösterdiği için Çin yumuşak gücüne katkı yapmıştır (Gill ve Chin-hao, 2009: 106-109). Benzer şekilde, Çin'in uluslararası ilişkilerde daha aktif ve sorumlu bir rol alarak serbest ticaret, nükleer silahsızlanma ve çevrenin korunması gibi konularda ciddi girişimlerde bulunması ve komşularıyla yaşadığı sınır problemlerini barışçıl araçlar ile çözmeye çalışması yumuşak gücünü artıran eylemlerden olmuştur (Gill ve Huang, 2006: 21-23).

Hükümet politikaları kaynaklı yumuşak güç karşılaştırılması yapıldığında "hiçbir ABD yönetiminde değişmeyen doktrine dayalı müdahalecilik anlayışı" (Akgemci, 2020: 72) nedeniyle ABD'nin bölgede emperyalist bir güç olarak görüldüğü ve bu yüzden yumuşak güç açısından kan kaybettiği iddia edilebilir. Ancak, ABD'nin hükümet politikaları kaynaklı yumuşak güce dönemsel olarak değişkenlik de gösterebilmektedir. Düşünce kuruluşu Pew Research Meksikalılarla yaptıkları anketlerde katılımcıların yıllara göre değişkenlik göstererek %5 ile %8'inin Trump'a güven duyduğunu saptamıştır. Bu oran Obama döneminde 52 ile 69 arasında değişkenlik gösterirken Biden döneminde 63'e ulaşmıştır (Wike ve diğerleri, 2023). Trump döneminde Latin Amerikalı göçmenlere karşı sert bir tavır alınarak Meksika sınırına duvar inşa edilmesi gibi göçmen karşıtı politikalar uygulanması (Doğan, 2020: 349) gibi gelişmeler ABD hanesi için eksi olarak yansımıştır.

4. SONUÇ

Ekonomik açıdan istikrarlı büyümesini koruyarak 21. yüzyıla iddialı giren Pekin, dünya siyasetinde dikkate alınması gereken bir aktör olduğunu kanıtlamış ve Soğuk Savaş sonrası dönemin tek kutbu olarak görülen ABD ile bir rekabet içine girmiştir. Bu rekabet, yıllardır ABD'nin arka bahçesi olarak görülen ve dış politikası çoğunlukla bu aktör tarafından şekillendirilen Latin Amerika bölgesine de sirayet etmiştir (Avcı, 2018: 318). Çin'in yükselişine paralel olarak bu bölgedeki varlığında da bir artış gözlemlenmiş ve bu artış doğrultusunda Pekin bölgenin şekillendirilmesinde daha fazla söz sahibi olmaya başlamıştır. Önceki bölümlerde Pekin'in bölgedeki varlığını ve gücünü nasıl kullandığı aktarılmıştı. Sonraki aşamada bölgedeki Çin varlığı, amaçları, gücü ve bu gücün kullanım şeklinin bölge ve ABD için ne anlama geldiği düşünülmelidir.

Öncelikle, sert gücün ilk bileşeni olan ekonomik güç tarafından duruma bakılırsa Pekin'in bölgede ciddi ekonomik çıkarları ve gücü olduğu görülmektedir. Pekin, bölgedeki ekonomik gücünü ve varlığını sert güç mantığı ile kullanarak Tayvan'ın yalnızlaşmasını sağlayabilmekte, bölgenin Çin aleyhine politikalar üretmesini engelleyebilmekte ve bölgenin Çin'e giderek artan oradan bağımlı hale gelmesini sağlayabilmektedir. Çin yatırımlarının yoğun olduğu Ekvador, Venezuela, Arjantin ve Brezilya gibi ülkelerin Birleşmiş Milletlerde kullandıkları oylarda Çin ile benzerlik dikkat çekmektedir (İstikbal, 2019: 188). Bu durum Çin'in bölgenin uluslararası politikada aldığı kararları ekonomik gücü ile yönlendirme yeteneğini göstermektedir.

Çin ekonomik açıdan ABD'nin gerisinde kalsa da Latin Amerika bölgesinde ABD'ye dikkate alınması gereken bir düzeyde meydan okuduğu ve Amerikan hegemonyasını aşındırdığı iddia edilebilir. Pekin'in, dev pazarı ve dev sanayisi ile ticari alanda Latin Amerika için hem bir müşteri hem de bir tedarikçi olarak; kredi alanında yolsuzluk, proje fizibilite sorunları, aşırı borçlanma ve ABD yaptırımları gibi nedenlerle borç bulamayan bölge ülkeleri için bir kreditor olarak; yatırım alanında ise geniş rezervlere sahip bir finansör olarak ABD'ye alternatif oluşturduğu söylenebilir. Bölge

bazında ekonomik açıdan ABD'ye alternatif olmakla, Pekin bölgenin ABD ekseninden uzaklaşmasını ve böylece bölgenin iç ve dış politikasını belirlemede daha fazla etkili olabilecektir. Çin ekonomisinin büyümesine paralel olarak Çin Yeninin değer kazanacağı, Çinli firmaların dünya üretimindeki paylarının artacağı, Çinli bankaların ve yatırımcıların küresel finans sistemindeki ağırlıklarının yükseleceği tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda Çin'in Latin Amerika üzerindeki ekonomik gücünün de artacağını (Ellis, 2018: 2-8) ve ABD hegemonyasını daha fazla aşındıracağını ön görmek mümkündür.

Çin'in bölgedeki varlığı sert gücün ikinci bileşeni olan askerî güç ile incelendiğindeyse Pekin'in bölgede askerî açıdan agresif amaçlara sahip olmadığı, angajmanının ekonomik saiklere dayandığı ve saldırgan bir tutuma sahip olsa dahi bunu gerçekleştirebilecek araçlara sahip olmadığı görülmektedir. Çin'in bölgede giriştiği tatbikat ve üst düzey askerî personel etkileşimleri gibi askerî faaliyetler taraflar arasındaki ilişkiyi olumlu etkilediği için Çin'in gelecekte kalıcı askerî üsler elde etmesini ve askerî gücünü artırmasını kolaylaştırma potansiyeline sahiptir (Ellis, 2011b: 39). Bölgedeki Çin silahlarının/ekipmanlarının görünürlüğü arttıkça bunlara olan talep de artabilecektir. Çinli firmaların liman, demir yolu ve havalimanı gibi stratejik yerlerdeki varlığı da Çin'in askerî pozisyonunu güçlendirmektedir. Çin'in bölgede inşa ettiği limanlar Batı ve özellikle ABD tarafında endişe uyandırmaktadır. ABD'li askeri liderler bir kriz anında Çin'in bu limanları askerî amaçlı kullanacağı noktasında endişe duymaktadır (Couger, 2022). Çin'in bölgedeki askerî potansiyeli ve stratejik yerlerdeki konumuna rağmen bölgede ABD'ye askerî açıdan meydan okuyabilecek gücü bulunmamaktadır. Durum böyleyken Çin'in Latin Amerika bölgesini askerî unsurlar ile zorlama, caydırma, tehdit, zor ve savaş gibi seçeneklere başvurarak şekillendirmeye çalışmasını ve bölgede ABD'yi karşısına almasını ummak olası görünmemektedir. Dolayısıyla Çin'in Latin Amerika bölgesinde ABD'ye askerî açıdan meydan okuyamadığı ileri sürülebilir.

Kültürel alana ilişkin olarak, öğrencilerin enstitülerde Çin dilini ve kültürünü öğrenmesi, burs ve istihdam fırsatı yakalamaları Çin'e yönelik algılarının pozitif yönlü değişmesine ve ülkelerinde Çin yanlısı politikaları desteklemelerine neden olma potansiyeline sahiptir. Gazetecilere yönelik teşvikler sayesinde Çin algısının Latin Amerika medyasında daha olumlu yansıtılması ihtimali söz konusudur (Ellis, 2020: 178). Yaratılan olumlu algı taraflar arasındaki turistik faaliyetleri ve ticareti tetiklediği gibi Latin Amerika bölgesinin uluslararası ilişkilerde Çin lehine olacak politikalar üretmesini/desteklemesini de sağlayabilecektir (Pocha, 2006: 8). Profesör Li Fangjun Latin Amerika'daki enstitülerin yerel halka Çin'i tanıtarak insanların Çin'i anlamasını sağladıklarını ve böylece Çin'in ekonomik çıkarlarının gerçekleştirilmesine hizmet ettiklerini dile getirmiştir (aktaran He, 2019). Ancak, Çin önemli kültürel kaynaklara sahip iken bunları bölgeye tanıtacak marka, kültürel ikon ve film gibi kültürel taşıyıcılardan yoksundur (Gill ve Huang, 2006: 27). Çin'in bölgedeki en önemli kültürel aracı olan enstitülerin Çin hükümeti ile olan bağları nedeniyle propaganda ve casusluk için kullanıldığı gibi iddialar Çin yumuşak gücünü olumsuz etkilemektedir (Gilstrap, 2021: 6-7); zira Joseph Nye'in da belirttiği gibi yumuşak güç güvenilirliğe bağlıdır ve hükümetler manipülatif olarak algılanıp bilgi propaganda olarak görüldüğünde güvenilirlik diğer bir ifadeyle yumuşak güç yok olabilir (2011: 83). Evan Ellis'e göre de Çin kültürü, Çin'in Latin Amerika'daki en zayıf yumuşak güç kaynakların biridir ve Çin kültürüne olan ilgi, Çin'in bölgedeki etkisini yönlendirmekten ziyade sadece yansıtmaktadır (2011a: 89).

Çin'in siyasi değerler açısından en büyük avantajlarından birinin dış politikasında benimsediği ilkeler olduğunu ileri sürülebilir. Çin tüm devletlere ve toplumlara saygı duyduğunu ve onları eşit kabul ettiğini deklare etmekte; böylece emperyalizmden kurtulmuş Latin Amerika ülkelerine başka bir emperyal güç olmadığını göstermektedir. Çin sahip olduğu siyasi değer kaynaklı yumuşak gücü ile bölgenin tercihlerini dönüştürme potansiyeline sahip olsa da emperyalizmin bir dayatması olarak gördüğü insan hakları yerine toplumsal hakları üstün görmesi (Chan, 2013: 648-651) ve demokrasi

ile hukukun üstünlüğü gibi siyasi değerlerde karnesinin zayıf olması yumuşak gücünü olumsuz etkilemektedir (Subedi, 2015: 439).

Hükümet politikalarına gelince, Çin'in bölge ile siyasi ve diplomatik angajmanı kendisini bölgeye tanıtmasına ve iyi bir imaj oluşturmaya hizmet etmektedir. Bölgedeki barışı koruma operasyonlarında görev alması barışçıl Çin tasvirini güçlendirmektedir. Ancak bölgedeki bazı Çin yatırımların çevreye verdikleri zararlar (Radwin, 2023) yumuşak güce negatif etki yapmaktadır. Özellikle maden ve petrol gibi yoğun emek gücü gerektirmeyen ve bu yüzden bölgede istihdam yaratmayan yatırımların çevreye verdiği zarar Ekvator ve Peru'da protestolara neden olmuştur (Nisley, 2022: 39). Çevre kirliliğine ek olarak, Çin menşeli firmalar düşük maaş ve tehlikeli çalışma koşulları yüzünden de tepki çekmektedir (Duarte, 2015: 7).

Tüm bunlar göz önüne alınırsa, Çin'in yumuşak güç alanında ABD'yi geçmesi için hala kat etmesi gereken bir yol olduğu sonucuna varılabilir. Çin yumuşak gücünü artıracak kültürel öğelere sahip olsa da bunu pazarlayacak unsurlardan yoksundur. Ekonomik kalkınma modeli başarılı gözükse de hukuk ve demokrasi gibi değerlerde başarılı değildir. Hükümet politikaları ile barışçıl Çin imajı çizilse de bölgedeki yatırımlar konusunda yoğun eleştirilere maruz kalmaktadır. Ayrıca, Latin Amerika bağlamının dışında Çin yumuşak gücünü kısıtlayan iki unsur daha söz konusudur. Birincisi Çin Komünist Parti'sinin meşruluğunu milliyetçiliğe dayandırmasıdır. Bu durum "Çin Rüyası"nın evrensel çekiciliğine darbe vurmaktadır. İkincisi Komünist Parti'nin yumuşak gücü sivil toplumdan ziyade hükümete dayandırmasıdır. Toplum üzerindeki baskıdan dolayı bireyler, özel sektör ve sivil toplum yumuşak güç kaynağı olarak işlev görememektedirler. ABD ise tam tersine yumuşak gücünü üniversite, Hollywood ve popüler kültür gibi hükümet dışı unsurlardan almaktadır. Çin milletçiliğe ve sıkı parti kontrolüne bağlı kaldıkça yumuşak güç kaynaklarını etkili bir şekilde kullanma kapasitesine erişemeyecektir (Nye, 2015). Çin yumuşak güç alanındaki sorunları çözdükçe bölgenin tercihlerini zorlama olmadan değiştirme kapasitesini artıracak ve hem bölge bazındaki hem de uluslararası alandaki emellerine karşı daha az direnişle karşılaşacaktır. Bunun ABD için anlamı arka bahçesinde ve uluslararası sistemde daha güçlü, iddialı ve meşru görülen bir Çin ile karşı karşıya kalacağıdır.

Özetlemek gerekirse, Çin'in Latin Amerika bölgesindeki varlığının ve bu varlığa bağlı olarak güç kullanım şeklinin bölgenin "hamisi" ABD'ye yönelik etkileri söz konusudur. Çin bölgedeki ekonomik gücünü sert güç çerçevesinde kullanarak bölgeyi şekillendirmektedir. Böyle yaparak bölgenin ABD hegemonyasından uzaklaşmasını ve giderek kendi eksinine girmesini sağlamaktadır. ABD ve Çin arasında 2018'de başlayan ticaret savaşına benzer bir gelişmenin Latin Amerika özelinde de yaşanmasını beklemek olasıdır çünkü bölge üzerinde Çin'in ekonomik açıdan ABD'yi tehdit edebilecek mekanizmaları söz konusudur. Sert gücün ikinci bileşeni olan sert güç için aynı şeyi söylemek olanaklı değildir. Çin'in bölgede sert güç mantığı ile kullanabileceği askerî gücü yoktur. Bu yüzden ABD'nin bölge üzerindeki askerî hakimiyetini aşındıracağı söylenemez. Pekin'in yumuşak güç kaynakları açısından ciddi potansiyele ve bölgede girişimlere sahip olsa da ABD'nin gerisinde kaldığı ve bu alanda kat etmesi gereken uzun bir yol olduğu söylenebilir. Bunun nedeni hem Çin imajının pozitif yönlü dönüşmesinin zaman alacağı hem de Çin yumuşak gücünü sınırlayan bahsi geçen sorunlarla ilgilidir. Çin bu alandaki girişimleri devam ettirip, yumuşak gücünü sınırlayan bahsi geçen sorunları çözdükçe bölge bazında meşru görülmesini artırabilecek ve hem bölgede hem de uluslararası ilişkilerdeki emellerini daha kolay gerçekleştirebilecektir.

KAYNAKÇA

- Abrams, E. (2022). The New Cold War. Erişim Adresi <https://www.cfr.org/blog/new-cold-war-0>
- Akgemci, E. (2020). Monroe Doktrini'nin İzinde: Latin Amerika'da ABD M¼dahalecilięinin Tarihsel Geliřimi. E. Akgemci ve K. Ateş (Ed.), D¼nyanın Ters Kõşesi Latin Amerika: Tarih, Toplum, K¼lt¼r içinde (53-74. ss.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Akgemci, E. (2022). Latin Amerika Solunun Son Zaferi: Gabriel Boric ve şili'de Neoliberalizme Karşı M¼cadele. Erişim Adresi <https://ayrintidergi.com.tr/latin-amerika-solunun-son-zaferi-gabriel-boric-ve-silide-neoliberalizme-karsi-mucadele/>
- Avcı, Y. (2017). Latin Amerika'da M¼sl¼man Varlığı: Tarihsel S¼re ve Mevcut Durum. İ. Ermağan (Ed.), D¼nya Siyasetinde Latin Amerika içinde (407-432. ss.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Avcı, Y. (2018). Latin Amerika'da Uyuşturucu Sekt¼r¼ ve Uyuşturucu ile M¼cadele. İ. Ermağan (Ed.), D¼nya Siyasetinde Latin Amerika 2 içinde (315-337. ss.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bahçe, S. (2020). Latin Amerika'da Neoliberalizm: Bağımlılığın Gelişmesi ve Gelişmenin Bağımlılaşması. E. Akgemci ve K. Ateş (Ed.), D¼nyanın Ters Kõşesi Latin Amerika: Tarih, Toplum, K¼lt¼r içinde (89-102. ss.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Barker, T. (2017). The Real Source of China's Soft Power. Erişim Adresi <https://thediplomat.com/2017/11/the-real-source-of-chinas-soft-power/>
- Best, A., Hanhimaki J. M., Maiolo J. A. ve Schulze, K. E. (2020). 20. Y¼zyılın Uluslararası Tarihi. (ev. T. U. Belge). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Buzan, B. (2010). China in International Society: Is 'Peaceful Rise' Possible?. The Chinese Journal of International Politics, 3, 7-35.
- Capital stock of Chinese direct investments in Latin America from 2011 to 2021. (2022, 28 Kasım). Erişim Adresi <https://www.statista.com/statistics/278017/capital-stock-in-chinese-direct-investments-in-latin-america/>
- Cash, J., Palencia, G. ve Blanchard, B. (2023). China opens ties with Honduras, Taiwan decries monetary demands. Erişim Adresi <https://www.reuters.com/world/honduras-government-says-ending-diplomatic-ties-with-taiwan-2023-03-26/>
- Castillo, A. (2010). Latin America welcomes 'Beijing Consensus'. Erişim Adresi http://usa.chinadaily.com.cn/2010-03/19/content_11016999.htm
- Chan, P. C. W. (2013). Human Rights and Democracy with Chinese Characteristics?. Human Rights Law Review, 13(4), 645-689.
- China trade balance, exports and imports by country and region 2020. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CHN/Year/2020/TradeFlow/EXPIMP>
- China trade balance, exports and imports. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CHN/Year/2020/TradeFlow/EXPIMP>
- Couger, C. (2022). US military leaders warn China could militarize the ports it owns in Latin America. Erişim Adresi <https://www.foxnews.com/world/us-military-leaders-warn-china-could-militarize-ports-it-owns-latin-america>

- oban, F. (2022). Neo-Gramsciyan Hegemonya Analizi erevesinde in-Latin Amerika-Karayipler İlişkisi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 10(2), 168-193.
- Demir, E. (2019). Understanding the Transformation in Chinese Foreign Policy: A Historical Evaluation from 1949 to 2019. *Cappadocia Journal of Area Studies*, 1(1), 6-24.
- Demir, T. (2018). Çin'in Coğrafiya Telakkisindeki Değışim: Latin Amerika Ve Karayipler Bölgesinde Çin'in Artan Varlığı. T. Sakman, A. Yılmaz ve U. iek (Ed.), *Yeni Güvenlik Ekosistemi ve çok Taraflı Bedeli içinde* (273-285. ss.). İstanbul: TASAM Yayınları.
- Demir, T. (2019). Latin Amerika'daki Hegemonya Mücadelesinde Küba'nın Yeri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 44, 1-11.
- Doğan, E. T. (2020). Orta Amerika'dan Kuzeye Göçün Arka Planı ve Güncel Güç Krizi, E. Akgemci ve K. Ateş (Ed.), *Dünyanın Ters Köşesi Latin Amerika: Tarih, Toplum, Kültür içinde* (349-360. ss.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Duarte, P. (2015). Latin America's Chinese New Friend: Perceptions, Impacts and Challenges. *Spanish Journal of International Relations*, (7), 11-36.
- Ellis, R. E. (2011a). Chinese Soft Power in Latin America: A Case Study. *Joint Forces Quarterly*, (60), 85-91.
- Ellis, R. E. (2011b). China-Latin America Military Engagement: Good Will, Good Business, and Strategic Position. *Pensilvanya: Strategic Studies Institute US Army War College*.
- Ellis, R. E. (2014). China's Growing Relationship with Latin America and the Caribbean in the Context of US Policy Toward the Region. *Air & Space Power Journal*, 79-93.
- Ellis, R. E. (2017). The Strategic Context of China's Advance in Latin America: An Update. Erişim Adresi <https://asiacentre.eu/2017/04/28/the-strategic-context-of-chinas-advance-in-latin-america-an-update-dr-evan-ellis/>
- Ellis, R. E. (2018). The Future of Latin America and the Caribbean in the Context of the Rise of China. *Center for Strategic and International Studies*, s. 1-35.
- Ellis, R. E. (2020). The Evolution of Chinese Soft Power in the Americas. K. Edney, S. Rosen ve Y. Zhu (Ed.), *Soft Power With Chinese Characteristics: China's Campaign for Hearts and Minds içinde* (171-187. ss.). Oxford: Routledge.
- Ellis, R. E. ve Lazarus, L. (2022, 12 Ocak). China's New Year Ambitions for Latin America and the Caribbean. Erişim Adresi <https://thediplomat.com/2022/01/chinas-new-year-ambitions-for-latin-america-and-the-caribbean/>
- Ellis, R. E., Piazza, K. S., Greer, M. A. ve Uribe, D. (2022, 18 Ağustos). China's Use of Soft Power in Support of its Strategic Engagement in Latin America. Erişim Adresi <https://dialogo-americas.com/articles/chinas-use-of-soft-power-in-support-of-its-strategic-engagement-in-latin-america/>
- Erman, K. (2019). Çin Halk Cumhuriyeti'nin Latin Amerika'da Yükseliş: "Arka Bahçe"de İş Birliği ve Nüfuz Politikaları. *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 1-26.
- Erşen, E. (2020). Yirminci Yüzyılda Uluslararası Siyaset. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Ed.), *Uluslararası İlişkilere Giriş: Tarih, Teori, Kavram ve Konular içinde* (57-78. ss.). İstanbul: Küre Yayınları.
- Gill, B. ve Chin-hao, H. (2009). China's Expanding Presence in UN Peacekeeping Operations and Implications for the United States. R. Kamphausen, D. Lai ve A. Scobell (Ed.), *Beyond The Strait:*

- Pla Missions Other Than Taiwan. Carlisle içinde (99-126. ss.). Pensilvanya: Strategic Studies Institute US Army War College.
- Gill, B. ve Huang, Y. (2006). Sources and limits of Chinese ‘soft power’. *Survival*, 48(2), 17-36.
- Gilstrap, J. (2021). *Chinese Confucius Institutes in Latin America: Tools of Soft Power*. Washington, DC: William J. Perry Center for Hemispheric Defense Studies.
- Glaser, B. S. ve Medeiros, E. S. (2007). The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: The Ascension and Demise of the Theory of ‘Peaceful Rise’. *The China Quarterly*, 190, 291-310.
- Gonzalez, F. A. I. (2022). International Sanctions and Development: Evidence from Latin America and the Caribbean (1950–2019). *Economic Affairs*, 42(1), 70-86.
- Gurrola, G. (2018). China-Latin America Arms Sales: Antagonizing the United States in the Western Hemisphere?. *Military Review*, 123-132.
- He, L. W. (2019). How China Is Closing the Soft Power Gap in Latin America. Erişim Adresi <https://www.americasquarterly.org/article/how-china-is-closing-the-soft-power-gap-in-latin-america/>
- Huiyun, F. (2009). Is China a Revisionist Power?”. *The Chinese Journal of International Politics*, 2(3), 313-334.
- İstikbal, D. (2019). Çin’in Latin Amerika Yatırımlarına Politik Ekonomik Yaklaşım (2005-2018). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Ekonomi Ve Siyaset Özel Sayı*, 181-204.
- Latin America & Caribbean Product Exports to China 2020. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/LCN/Year/2020/TradeFlow/Export/Partner/CHN/Product/all-groups>
- Latin America & Caribbean Product Imports from China 2020. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/LCN/Year/2020/TradeFlow/Import/Partner/CHN/Product/all-groups>
- Latin America & Caribbean trade balance, exports and imports by country 2020. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/LCN/Year/2020/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country#>
- Latin America & Caribbean Trade. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountrySnapshot/en/LCN/textview>
- Latinobarometro. (2020). Online Anlysis. Erişim Adresi <https://www.latinobarometro.org/latOnline.jsp>
- Main, A. (2020). The Destructive Legacy of US Economic Statecraft in Latin America and the Caribbean. Erişim Adresi <https://www.cepr.net/out-of-the-ashes-of-economic-war/>
- McClory, J. (2015). The Soft Power 30 A Global Ranking of Soft Power. Erişim Adresi <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2018/07/The-Soft-Power-30-Report-2015-1.pdf>
- McClory, J. (2019). The Soft Power 30 A Global Ranking of Soft Power. Erişim Adresi <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>
- Morante, A. ve Wu, H. D. (2023). Assessing China’s news coverage and soft power in Latin America in the wake of the Belt and Road Initiative (2013–2021). *The International Communication Gazette*, 85(1), 80-96.

- Moreno, J. (2022). China's Educational Influence Expected to Grow in Latin America. Erişim Adresi <https://www.voanews.com/a/china-s-educational-influence-expected-to-grow-in-latin-america-/6524956.html>
- Nisley, T. J. (2022). The Popular Perception of China in Latin America and the Role of Confucian Institutes. Questions in Politics, IX, 30-42.
- Nye, J. S. (1990). Soft Power. Foreign Policy, (80), 153-171.
- Nye, J. S. (2004). Soft Power: The Means To Success In World Politics. New York: PublicAffairs.
- Nye, J. S. (2011). The Future of Power. New York: PublicAffairs.
- Nye, J. S. (2005, 29 Aralık). The Rise of China's Soft Power. Erişim Adresi <https://www.belfercenter.org/publication/rise-chinas-soft-power>
- Nye, J. S. (2015). The Limits of Chinese Soft Power. Erişim Adresi <https://www.project-syndicate.org/commentary/china-civil-society-nationalism-soft-power-by-joseph-s--nye-2015-07>
- Nye, J. S. (2020). The Rise of China. L. Bitounis ve J. Price (Ed.), The Struggle for Power: U.S.-China Relations in the 21st Century içinde (133-141. ss.). Washington, DC: The Aspen Institute.
- Nye, J. S. (2023a). Amerikan Gucunun Geleceği. G. Rose (Ed.), Uluslararası İlişkilerin Ustaları: Siyasete Yon Verenlerin Goczunden Dunya Meseleleri içinde (46-64. ss.). Ankara: Fol Kitap.
- Nye, J. S. (2023b). Soft Power and Great-Power Competition: Shifting Sands in the Balance of Power Between the United States and China. Singapur: Springer Nature Singapur.
- Oğuzlu, T. (2021). Are We On The Eve of A New Cold War?. Erişim Adresi <https://antalyadf.org/wp-content/uploads/2021/02/Are-we-on-the-eve-of-a-new-Cold-War-1-1.pdf>
- Oliver, I. ve Venancio, M. N. (2022). Understanding the Failure of the U.S. Embargo on Cuba. Erişim Adresi <https://www.wola.org/analysis/understanding-failure-of-us-cuba-embargo/>
- Oseija, H. (2006). Economic Sanctions as an Instrument of U.S. Foreign Policy: The Case of the U.S. Embargo Against Cuba. Kaliforniya: Universal-Publishers.
- Perina, R. M. (2023, 15 Mart). How Argentina Has Become China's Foothold In Latin America. Erişim Adresi <https://worldcrunch.com/world-affairs/argentina-china-in-americas>
- Pires, M. C. ve Nascimento, L. G. D. (2020). The Monroe Doctrine 2.0 and U.S.-China-Latin America Trilateral Relations. International Organisations Research Journal, 15(3), 1-21.
- Pocha, J. (2004). The Rising Soft Power of India and China. New Perspectives Quarterly, 20(1), 4-13.
- Radwin, M. (2023). Chinese investment continues to hurt Latin American ecosystems, report says. Erişim Adresi <https://news.mongabay.com/2023/02/chinese-investment-plagues-latin-american-ecosystems-report-says/>
- Ray, R. ve Myers, M. (2023). China-Latin America Finance Databases. Erişim Adresi https://www.thedialogue.org/map_list/
- Roy, D. (1997). The Foreign Policy of Great-Power China. Contemporary Southeast Asia, 19(2), 121-135.
- Roy, D. (2022). China's Growing Influence in Latin America. Erişim Adresi <https://www.cfr.org/background/china-influence-latin-america-argentina-brazil-venezuela-security-energy-bri>

- Subedi, S. P. (2015). China's Approach to Human Rights and the UN Human Rights Agenda. *Chinese Journal of International Law*, 14(3), 437-464.
- The Economic Commission for Latin America and the Caribbean. (2021). *Foreign Direct Investment in Latin America and the Caribbean*. Santiago: Leandro Cabello, Álvaro Calderón, Mathilde Closset, Filipe Da Silva, Marco Dini, Valeria Jordán, Georgina Núñez, Cecilia Plottier, Edwin Fernando Rojas, Nunzia Saporito and Giovanni Stumpo.
- Tobin, J. A. (2023). U.S. Soft Power Must Focus on Cooperation. Erişim Adresi <https://theglobalamericans.org/2023/05/u-s-soft-power-must-focus-on-cooperation/>
- Topal, A. (2020). Latin Amerika'da Bağımlılıktan Neoliberal Yeni-Kalkınmacılığa Kriz Dinamikleri. E. Akgemci ve K. Ateş (Ed.), *Dünyanın Ters Köşesi Latin Amerika: Tarih, Toplum, Kültür içinde* (75-88. ss.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Turin, D. R. (2010). The Beijing Consensus: China's Alternative Development Model. Erişim Adresi <http://www.inquiriesjournal.com/articles/134/the-beijing-consensus-chinas-alternative-development-model>
- United States Export Partner Share to Latin America & Caribbean in percentage 2015-2020. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/USA/StartYear/2015/EndYear/2020/TradeFlow/Export/Partner/LCN/Indicator/XPRT-PRTNR-SHR>
- United States Import Partner Share from Latin America & Caribbean in percentage 2015-2020. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/USA/StartYear/2015/EndYear/2020/TradeFlow/Import/Partner/LCN/Indicator/MPRT-PRTNR-SHR>
- United States trade balance, exports and imports by country and region 2020. (t.y.). Erişim Adresi <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/USA/Year/2020/TradeFlow/EXPIMP>
- Vural, Ç. ve Aydın, H. (2019). Dolar Diplomasisi Ve Borç Tuzağı Diplomasisi: ABD ve Çin Örneklerinin Karşılaştırılması. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*. 5(3), 174-194.
- Wike, R., Fetterolf, J., Fagan, M., Austin, S. ve Lippert, J. (2023). International Views of Biden and U.S. Largely Positive. Erişim Adresi <https://www.pewresearch.org/global/2023/06/27/international-views-of-biden-and-u-s-largely-positive/>
- Williamson, J. (2012). Is the "Beijing Consensus" Now Dominant?. *Asia Policy*, (13), 1-16.
- Wintgens, S. (2022). China's Footprint in Latin America. Erişim Adresi https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_9_China%20in%20Latin%20America_web.pdf
- Wintgens, S. (2023). China's growing footprint in Latin America. Erişim Adresi <https://www.fdiintelligence.com/content/feature/chinas-growing-footprint-in-latin-america-82014>

EXTENDED ABSTRACT

The Presence of the People's Republic of China in Latin America and Its Implications for American Hegemony

1. Introduction

While the US was losing power after the Cold War due to the invasion of Iraq, the wars in the Balkans, the Gulf Wars, and the loss of the old power of the dollar, China entered the 21st millennium as an assertive actor thanks to its economic reforms. In parallel with its economic development, China has strengthened its position in international politics day by day. Within the framework of the decline of the US and the rise of China, the US-China rivalry has been a noteworthy debate. In these debates, a region has a distinct importance with its unique characteristics. This region is the Latin American region, where intense US hegemony has been felt since the Monroe Doctrine of 1823. In the 21st century, there has been a significant increase in the Chinese presence in the Latin American region. China's presence in the region has implications for both the region and US hegemony. This study analyzes the effects of the Chinese presence in the Latin American region on the US and its hegemony.

2. Data Set and Method

The effects of the Chinese presence in the region on the US have been analyzed through how China uses its presence and power in the region. Chinese presence and power in the region are examined through the concepts of soft and hard power. The reason for analyzing these two concepts is the assumption that the desired results in international politics can be achieved within the framework of hard power through coercion, threats, and inducements, as well as within the framework of soft power through attraction, affection, and shaping the preferences of others. While the concept of hard power enables how China influences the region through military and economic elements to be analyzed, the concept of soft power allows how China influences the region through culture, political values, and government policies to be understood.

3. Empirical Findings

When the first component of hard power, economic power, is analyzed, it is seen that China has serious economic interests and an economic presence in the region. Using this power, it has the ability to influence the preferences of the region through coercion, sanctions, and inducements within the framework of hard power logic. Beijing is able to shape the domestic and foreign policies of the region by offering investment and credit or by applying economic sanctions and pressure. To give an example regarding domestic policy, Beijing can decide how and when investments are made in the region and prevent the states to which it provides loans from making policies against itself. As for foreign policy, it can change the attitudes of the countries in the region towards Taiwan. Moreover, the voting patterns of the states where Chinese investments are concentrated at the UN are similar to China's. On the military power side, the second component of hard power, China's increasing presence and influence in the region is seen in areas such as the sale of military weapons and equipment, interaction between military personnel and military physical presence. However, China is very cautious in its actions in the aforementioned areas in order not to draw the reaction of the US, because China does not have the military presence and power to confront the US in the region. In fact, China's military engagement in the region is related to its economic interests. In sum, China does not have the capacity to shape the region with its military elements and presence within the framework of hard power.

Having discovered soft power in the 2000s, China has taken initiatives to increase this power in the Latin American region. Regarding culture, which is a component of soft power, there are Chinese television channels and newspapers operating in the region. Confucius Institutes established in universities in the region introduce Chinese culture and language to the region. In addition, visas and funds are provided to academics and journalists in the region through various organizations.

With these applications, it is aimed that getting the region to know China closely and creating an attraction towards China. Regarding political values, the second source of soft power, Beijing's state-centered free market, serves as a source of soft power in a geography damaged by neoliberal economic policies. Political values such as mutual respect, peace, and equality adopted by Beijing in its foreign policy also increase its soft power in the region. Regarding government policies, which are the third source of soft power, China's development of bilateral and multilateral diplomacy with the countries of the region, its involvement in organizations in the region, and its involvement in peacekeeping operations in the region increase its soft power. China aims to positively change the perception of the region towards China with its actions and initiatives in the field of soft power.

4. Discussion and Conclusion

Obviously, China can shape the region by using its economic presence within the framework of hard power. In this direction, China can erode the US hegemony in the region, cause the region to move away from the US axis, and create an alternative to the US. As for military power, China's military presence in the region is not for offensive purposes. Even if it has offensive aims, it does not have the power to do so in the region. In other words, China has no potential to shape the region and undermine US hegemony by using its military presence in the form of coercion, deterrence, force, and war. Although China has serious initiatives and potential to increase its soft power in the region, it is seen that it lags behind the USA. One reason for this is that the positive transformation of China's image will take time, and another reason is that there are factors such as democratic values, cultural carriers, and ecological problems related to Chinese companies that limit China's soft power. However, as China continues its soft power initiatives, it may further challenge the US hegemony in the region.